

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Άγιος Ιωάννης ο Καλοκτένης Μητροπολίτης Θηβών

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/366/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: 14/7/2014 11:27:00 μμ
Δημιουργία εγγράφου: 31/03/2025 13:20:58

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 29 Απριλίου εκάστου έτους.

Πολιούχος: Θήβα

Ημ/νια Βίου: 14/7/2014 11:27:00 μμ

Βιογραφία

Ἀρχαγγελικῶς ὁμιλῶν τῇ Παρθένῳ,
Τὸ χαιρ' ἀκούεις παρ' αὐτῆς, Ἰωάννη.
Πτωχοὺς ἐλεῶν ὁ νέος Ἐλεήμων,
Μισθὸν λαμβάνει μὴ κενούμενον πλοῦτον.
Εἰκάδ' ἐνάτη ὁ νέος Ἐλεήμων,
Ἔλαβε πότμον εἰρηναῖον Ἰωάννης.

«Τῇ 29ῃ τοῦ μηνός Ἀπριλίου μνήμη του ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Ἰωάννου Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ ἐξάρχου πάσης Βοιωτίας τοῦ Καλοκτένου καὶ νέου Ἐλεήμονος».

Κατὰ τον Μέγα Συναξαριστὴ της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας «διὰ να μάθη τις τὸν βίον ἀνθρώπου παλαιότερας ἐποχῆς, πρέπει νὰ γνωρίση την κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν τῶν χρόνων ἐκείνων, να γνωρίζη τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῶν τότε ἀνθρώπων, την χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἔζησε, καὶ ἐπὶ τούτων στηριζόμενος ὡς ἐπὶ ἀσφάλων θεμελίων νὰ μελετήση καὶ περιγράψῃ τὸν βίον τοῦ προσώπου».

Αὐτὸ ἰσχύει πολὺ περισσότερο για τη ζωὴ καὶ τη δράση του Ἁγίου Ἰωάννη του Καλοκτένη. Ἡ ἐποχὴ στην ὁποία ἔζησε ὁ Ἅγιος (12ος αἰώνας μ.Χ.) χαρακτηρίζεται ἀπὸ σοβαρὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ κοινωνικὲς ανακατατάξεις ὄχι μόνο στην περιοχὴ της Βοιωτίας, ἀλλὰ καὶ σε ολόκληρη την Βυζαντινὴ Αυτοκρατορία ἀπὸ τα βόρεια σύνορα της μέχρι τα ἀκρότατα, τα νοτιότατα σύνορα. Ἡ Αυτοκρατορία ἐπὶ βασιλείας Μανουήλ Α΄ του Κομνηνοῦ ἀπειλεῖται ἀπὸ παντοῦ ἀπὸ ἐχθροὺς οἱ ὁποῖοι οραματίζονταν τὸν πλοῦτο του Κράτους. Οἱ Νορμανδοὶ με τὸ βασιλιά τους Ρογήρο κατέρχονταν προς τα νότια καὶ ἀπειλοῦσαν τις ἀκραίες περιοχὲς του Βυζαντίου. Οἱ πρώτοι Σταυροφόροι ἐγκαθιδρυμένοι ἀπὸ πολλὰ χρόνια στην περιοχὴ των Ἱεροσολύμων, ἀπειλοῦνταν ἀπὸ τους Σαρακηνοὺς καὶ ζητοῦσαν βοήθεια ἀπὸ τη Δύση την ὁποία καὶ ἔδωσαν οἱ βασιλεῖς της Γαλλίας Λουδοβίκος Ζ΄ καὶ της Γερμανίας Κονράδος Γ΄. Ταυτόχρονα οἱ Νορμανδοὶ εἰσβάλλουν στην Ελλάδα, καταλαμβάνουν την Κέρκυρα, περιπλέουν την Πελοπόννησο, λεηλατοῦν την Αἰτωλοακαρνανία, εἰσπλέουν στον Κορινθιακὸ καὶ μέσω της Κρίσας (σημερινὸ Χρυσό) ἐπιτίθενται ἐναντίον των Θηβῶν.

Ἡ Θήβα την ἐποχὴ ἐκείνη εἶχε μεγάλη ἀκμὴ. Ἦταν σπουδαῖο ἐμπορικὸ καὶ βιομηχανικὸ κέντρο. Φημισμένα ἦταν τα μεταξουργεῖα των Θηβῶν. Ἡ πόλη κατεῖχε τα πρωτεῖα στη Στερεὰ Ελλάδα καὶ ἦταν πρωτεύουσα της. Εκεί εἶχε την ἑδρα του ὁ Μητροπολίτης Θηβῶν ὁ ὁποῖος ἔφερνε τὸν τίτλο «Ἐξάρχος πάσης Βοιωτίας». Στην πόλη αὐτὴ ἐπέδραμαν οἱ Νορμανδοὶ, την βρήκαν ἀνυπεράσπιστη, ἐπειδὴ τα βασιλικά στρατεύματα φρόντιζαν την Κωνσταντινούπολη, καὶ την κατέλαβαν. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περιγραφή του ἐθνικοῦ μας ἱστορικοῦ Παπαρρηγόπουλου «Χρυσός, ἀργυρος, πολύτιμοι λίθοι, τα πάντα ἀπήχθησαν, ἐμπορικαὶ ἀποθήκαι, ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, ἱεροὶ Ναοί, τα πάντα ἐγυμνώθησαν καὶ ἔπειτα πάντες οἱ πολῖται ἠναγκάσθησαν να ομόσωσιν ὅτι οὐδὲν ἀπέκρυψαν των πολυτίμων πραγμάτων, καὶ οὐδὲ τούτο ἤρκεσεν, ἀλλὰ πολλοὶ ἠχμαλωτεύθησαν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ μάλιστα ὅσοι ἐφημίζοντο ὡς ἐπιτήδειοι μεταξουργοί». Την ἴδια ἐποχὴ λεηλατήθηκαν ἡ Κόρινθος, ἡ Εὐβοία καὶ ἡ Αθήνα. Οἱ Θηβαῖοι αἰχμάλωτοι μεταφέρθηκαν στο Πάνορμο της Σικελίας ὅπου δίδαξαν την τέχνη του μεταξιού στους κατοίκους.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες γεννήθηκε στα μέσα του 12ου αιώνα μ.Χ. στην Κωνσταντινούπολη από γονείς ευγενείς – τον Κωνσταντίνο Καλοκτένη και τη σύζυγό του Μαρία – ο Ιωάννης. Παιδί προσευχής (μιάς και οι γονείς του ήσαν για χρόνια άτεκνοι) ο Ιωάννης αφιερώθηκε από τη σύλληψη του ακόμη, από τους γονείς του στην Εκκλησία. Ανατράφηκε με επιμέλεια από τη μητέρα του η οποία φρόντισε να λάβει ο Ιωάννης την απαιτούμενη μόρφωση. «Από μαθήσεως εις μάθησιν προβαίνων ο Άγιος, χάρις εις την μεγάλην αυτού επιμέλειαν καί ευφυΐαν, εγένετο πρότυπο αληθούς μαθητού».

Δωδεκαετή τον παρέδωσε ο πατέρας του στον Μέγα Δομέστικο της Βυζαντινής Αυλής, στον αρχηγό των στρατιωτικών, προκειμένου να τον εκπαιδεύσει στα στρατιωτικά. Όμως η κλίση του προς την Εκκλησία παρά προς το στρατό, η επίδραση της μητέρας του, αλλά και η ευχή που είχαν κάνει οι γονείς του, υποχρέωσαν τον Μέγα Δομέστικο να τον κατατάξει στην τάξη των ιερομονάχων. Έκτοτε ο Ιωάννης άρχισε να προετοιμάζεται με περισσότερη δραστηριότητα για το υψηλό αξίωμα. Από μικρή ηλικία έδειξε την κλήση του στα γράμματα. Σπούδασε τα «ιερὰ γράμματα», Ρητορική, Φιλοσοφία άλλες «θύραθεν ἔπιστῆμες». Λόγω της μεγάλης ευσέβειας και της αγάπης του προς τη Θεοτόκο αξιώθηκε να ακούσει τη φωνή Εκείνης όταν κάποια μέρα διάβαζε τους χαιρετισμούς: «Χαίρε, Νύμφη, Ανύμφευτε», «Χαίροις και εσύ των Θηβών προστάτα» ήταν η συνομιλία.

Εν τω μεταξύ η εκκλησιαστική κατάσταση στην πόλη των Θηβών ήταν απελπιστική. Ο Μητροπολίτης Θηβών από τη μεγάλη λύπη για την κατάσταση αυτή και λόγω των καταπιέσεων των Νορμανδών πέθανε. Ο νέος Μητροπολίτης που εκλέγεται στην Κωνσταντινούπολη, πεθαίνει καθ' οδόν. Το Πατριαρχείο δεν είχε λάβει σοβαρά υπόψη την κατάσταση της Θήβας. Κάτω όμως από την πίεση των Θηβαίων επέλεξε ως καταλληλότερο πρόσωπο για την έδρα Πάσης Βοιωτίας τον Ιωάννη, ο οποίος μόναζε σε Μονή της Κωνσταντινούπολης. Ο ήδη εκλεγμένος από τη Θεοτόκο προστάτης των Θηβών δεν μπορούσε να αρνηθεί την εκλογή και τη χειροτονία του ως Μητροπολίτη Θηβών. Η εκλογή αυτή χαροποίησε τους Θηβαίους και τους έδωσε ελπίδες και δυνάμεις.

Ο Άγιος Ιωάννης υπήρξε άνθρωπος του πνεύματος και της δράσης. Όχι μόνο ανακούφιζε τους πτωχούς Χριστιανούς της επαρχίας του με την ελεημοσύνη, αλλά αγωνίσθηκε και έδωσε ώθηση στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Βρήκε κατεστραμμένη την πόλη και την περιοχή και γι' αυτό ξεκινά αμέσως το δύσκολο έργο του.

Και πράγματι με την είσοδο του ο Άγιος στην πόλη άρχισε αμέσως να εργάζεται για την ευτυχία της. Τα εμπόδια ήταν πολλά. Από τη μία οι Νορμανδοί είχαν στην κυριολεξία αφανίσει κάθε πλούτο από την περιοχή και από την άλλη οι 2.000 περίπου Εβραίοι, οι οποίοι εν τω μεταξύ είχαν καταφθάσει, προσπαθούσαν να αλλοιώσουν το φρόνημα των Θηβαίων προσφέροντες δουλειά και χρήματα. Η απουσία υλικών αγαθών και η διάβρωση της Χριστιανικής πίστης ήταν δύο μέτωπα εναντίον των οποίων έπρεπε να αγωνισθεί ο Άγιος.

Η ανέγερση του Ναού της Θεοτόκου με χρήματα από την πατρική του περιουσία, η πατρική διδασκαλία του, η διαρκής ελεημοσύνη του και βοήθεια έκανε πολλούς Εβραίους και Αρμένιους να ασπαστούν τη Χριστιανική πίστη, ο δε πιστός λαός από τότε του έδωσε το όνομα του Νέου Ελεήμονος.

Εκτός από αυτά ο Άγιος έκανε πολλά έργα κοινής ωφέλειας στην πόλη. Η εκτροπή του ποταμού Ισμηνου προσέφερε στην πεδιάδα των Θηβών, αλλά και στα προάστια, Πυρί και Άγιος Θεόδωρος γονιμότητα και δύναμη, θέτωντας σε λειτουργία υδρόμυλους και θεμελίωσε υδραγωγεία. Το ποτάμι αυτό πήρε αργότερα το όνομα Αγίαννης. Στο σημείο της εκτροπής οι Θηβαίοι έκτισαν ναό προς τιμήν του Αγίου, ερείπια του οποίου σώζονται μέχρι σήμερα. Κατασκεύασε γέφυρες, διευκολύνοντας τη διέλευση των ανθρώπων. Ονομαστή η «Ιωαννιάδα» του, (κατά μίμηση της Βασιλειάδας). Ίδρυσε Γηροκομείο, Πτωχοκομεία, Νοσοκομεία και Σχολεία τόσο χρήσιμα τα έργα αυτά για την εποχή του Αγίου. Σαν άλλο δε Υπουργείο περιβάλλοντος ο Άγιος με την μεταφορά των υδάτων στην πόλη φρόντισε για την δεντροφύτευση ιδιαίτερα μουριών κατάλληλων για την σηροτροφία. Όλα τα έργα τα επέβλεπε καθημερινά προσωπικώς. Ρηξικέλευθο έργο του ο Παρθενώνας (Σχολή Γυναικών). Μάθαιναν γράμματα και τέχνες. Με τα χειροτεχνήματα τους, βοηθούσαν τους εμπερίστατους. «Δεν άφησε το πλοίοι εις την διάκριση των ανέμων και της τρικυμίας, αλλ'ως επιδέξιος κυβερνήτης προεφύλαττε τούτο από πάσης επικινδύνου πορείας, ίνα μη επιπίπτουν εις τους βράχους συντριβή» σημειώνει ο Συναξαριστής.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι ο Άγιος τη δύσκολη εκείνη εποχή όχι μόνο έσωσε την πόλη από ολοσχερή καταστροφή, τέτοια που ούτε τα θεμέλια της δεν θα βρίσκαμε σήμερα, αλλά και την ανύψωσε σε θέση περιωπής και την κατέστησε μεγάλο βιομηχανικό και εμπορικό κέντρο. Γι' αυτό οι Θηβαίοι ενόσω ακόμη ζούσε ο Άγιος τον είχαν ανακηρύξει προστάτη τους.

Έλαβε μέρος στη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως το 1166 μ.Χ. επί Αυτοκράτορος Μανουήλ Κομνηνού. Από τα πρακτικά αυτής της Συνόδου, διασώζεται η θεολογική διδασκαλία του Αγίου: «Ερωτηθείς ό Θηβών Ίωάννης εΐπεν: Έπει τόν Υίόν συγκτίστην και συνδημιουργόν τῷ Πατρί οΐδα, δι' Αυτόυ γάρ και τούς αιώνας έποίησεν , ίσον έχω Τοϋτον τῷ Πατρί. Έπει δ' εΐπεν ότι ό Πατήρ μου μείζων μου έστι, και έτυπώθη τῆ προτεραία κατεξετασθῆναι, πῶς τινες τῶν Αγίων προσέθεντο. Και κατά τῶ ανθρώπινον νοῶ τούτο ειρῆσθαι παρ' Αυτόυ δια τήν ταπεινώσιν και τήν άκραν συγκατάβασιν πρός τήν φύσιν τήν ανθρωπίνην ην προσελάβετο, καθ' ην παραπλησίως ήμϊν σαρκός και αίματος κεκοινώνηκεν». Η μαρτυρία αυτή είναι πολύ σημαντική, διότι αποδεικνύει τη μεγάλη θεολογική κατάρτιση και τη βαθιά πίστη του Αγίου.

Μετά την ειρηνική κοίμηση του μεταξύ του 1182 και 1193 μ.Χ. και την αναγνώριση της αγιότητας του ανήγειραν μεγαλοπρεπή Ναό όπου κατέθεσαν τα Λείψανα του. Σήμερα ο ναός αυτός δεν σώζεται. Στα θεμέλια του κτίστηκε στα τέλη του περασμένου αιώνα περικαλλής Ναός ο οποίος και σώζεται μέχρι τις μέρες μας.

Υπάρχουν φήμες πως τα Τίμια & Χαριτόβρυτα Λείψανα του βρίσκονται στην Ιταλία.

Μέχρι σήμερα διατηρείται η ανάμνηση των έργων υποδομής του Αγίου μεταξύ των κατοίκων των Θηβών, και της γύρω περιοχής.

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος πλ. δ'.

Ἐκ μέσης τὸν Κύριον, ἐπιποθήσας ψυχῆς, τὰ ρέοντα ἔφυγες, καὶ ἐπιπόνῳ ζωῇ, τὴν σάρκα ἐξέτηξας· ἔσπευσας Ἱεράρχα, Βοιωτῶν Ἰωάννη, φίλος Χριστοῦ γενέσθαι, διὰ οἶκτον πενήτων· διὸ καὶ νέος ἐλεήμων, ἐκλήθης μακάριε.

Κοντάκιον

Ἦχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ σοφὲ τοὺς οἴακας, ἐπιστημόνως χειρισθεὶς ταύτην ἀκύμαντον, διεχρήσας μακάριε Ἰωάννη, τὰς ζαλώδεις καταγιγίδας ἐκκρουσάμενος, καὶ βιαίας τρικυμίας τῶν αἰρέσεων· ὅθεν κράζω Σοι· Χαίροις, Πάτερ πανεύσπλαγχνε.

Μεγαλυνάριον

Τῶν Ἀρχιερέων ἡ καλλονή, καὶ τῶν ἐν κινδύνοις, ἀντιλήπτωρ καὶ βοηθός· Χαίροις ὁ τὸ χαῖρε, παρὰ τῆς Θεοτόκου, λαβῶν ὡ Ἰωάννη, Θηβῶν τὸ καύχημα.

Ὁ Οἶκος

Ἄγγελος σαρκοφόρος, ἐπὶ γῆς ἀνεφάνης, τὴν φλόγα τῆς σαρκὸς κατασβέσας· καὶ τὰ θανατηφόρα Σατάν, καὶ πυρφόρα βέλη κραταιῶς Ὅσιε, συνέτριψας· διὰ τοῦτο Σοι κράζω Ἰωάννη ταυτά:

Χαῖρε, ποιμὴν λογικῶν προβάτων·
Χαῖρε, λιμὴν τῶν ἐν ζάλῃ τοῦ βίου.
Χαῖρε, τῶν πενήτων τροφὴ ἀδαπάνητε·
Χαῖρε, τῶν Ὁσίων ἀπάντων ἐφάμιλλε.
Χαῖρε, ὅτι διεσκέδασας τὴν ὁμίχλην τῶν παθῶν·
Χαῖρε, ὅτι κατεφώτισας τὰς καρδίας τῶν πιστῶν.
Χαῖρε, τοῦ Βυζαντίου ὁ Θεοφυτοσ κλάδος·
Χαῖρε, τῆς Βοιωτίας ὁ σεπτὸς Ἱεράρχης.
Χαῖρε, λαμπρὸν Θεοῦ ἐνδιαίτημα·
Χαῖρε, σεπτὸν Ναοῦ ἐγκαλλώπισμα.
Χαῖρε, γυμνῶν ἀναπήρων τε σκέπη·
Χαῖρε, Θηβῶν μέγα κλέος καὶ στῦλε,
Χαίροις, Πάτερ πανεύσπλαγγνε.

Κάθισμα

Ἦχος πλ. δ'. Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον.

Ἀναβὰς εἰς τὰ ὕψη τῶν ἀρετῶν, καὶ τῇ θείᾳ ἐκείνῃ καταυγασθεὶς, ὦ Πάτερ λαμπρότητι, τῶν δογμάτων τοῦ Πνεύματος, ἀληθῶς ἐδείχθης φωστὴρ διαυγέστατος, ἀστραπαῖς φωτίζων, τοῦ Πνεύματος ἅπαντας· ὅθεν καὶ ὁμίχλην, τῶν παθῶν ἐκδιώξας, λαὸν σου ἐποίμανας, θεαρέστως μακάριε· διὰ τοῦτο βοῶμεν σοι· Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν φωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ, τὴν ἀγίαν μνήμην σου.

Έτερον Κάθισμα

Ήχος α΄. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Ποιμένα σε Θηβῶν, καὶ προστάτην τιμῶντες, χήρων καὶ ὀρφανῶν, μὴ κενούμενον πλοῦτον, ἀξίως δοξάζομεν, Ἰωάννη τὴν μνήμην σου, ἣν ἐδόξασεν, ὁ τῶν ἀπάντων Δεσπότης, ὃν ἰκέτευε, ἐκ πειρασμῶν καὶ κινδύνων, σωθῆναι τοὺς δούλους σου.

Έτερον Κάθισμα

Ήχος γ΄. Τὴν ὠραιότητα.

Τὴν καθαρότητα, Πάτερ τοῦ βίου Σου, καὶ τὴν λαμπρότητα, τῆς πολιτείας Σου, ἡ Θεοτόκος Μαριάμ, ἐδήλωσε παραδόξως· ὅθεν καὶ Ποιμένα σε, Βοιωτία προσήκατο, ἦν περ καὶ ἐποίμανας, θεία ράβδῳ τῶν λόγων σου, τὴν θάλασσαν παθῶν διαρρήξας, τὸν νέον Ἰσραὴλ ἐκλυτρούμενος.

Έτερον Κάθισμα

Ήχος δ΄. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Τὸν ἱεράρχην τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννην, τὸν Βοιωτίας ἐλεήμονα νέον, χρεωστικῶς τιμήσωμεν φιλέορτοι, πόθῳ ἐκμιμούμενοι, τὴν αὐτοῦ πολιτείαν, ἵνα ὑπαντήσωμεν, τῷ Χριστῷ ἐν ἐλέῳ, λαμπαδηφόροι πάντες οἱ πιστοί, ἐν οὐρανίοις σκηναῖς ἀγαλλόμενοι.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Άγιος Ιωάννης ο Καλοκτένης
Μητροπολίτης Θηβών

Άγιος Ιωάννης ο Καλοκτένης
Μητροπολίτης Θηβών

Άγιος Ιωάννης ο Καλοκτένης
Μητροπολίτης Θηβών

Σχετικές συνδέσεις

1. [Σύναξη των Βοιωτών Αγίων](#)

Παραπομπές

1. [Ιερά Μητρόπολη Θηβών και Λεβαδείας](#)
2. www.synaxarion.gr
3. [VOUTSINASILIAS](#)